

**МАТЕРІАЛИ ДРУКУЮТЬСЯ
УКРАЇНСЬКОЮ, АНГЛІЙСЬКОЮ
ТА ПОЛЬСЬКОЮ
МОВАМИ**

МАТЕРІАЛИ

*Міжнародної науково-
практичної конференції*

ПОЖЕЖНА ТА ТЕХНОГЕННА БЕЗПЕКА ТЕОРІЯ, ПРАКТИКА, ІННОВАЦІЇ

Львів – 2016

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

д-р техн. наук **Рак Т.Є.** – головний редактор
канд. техн. наук **Лин А.С.** – заступник головного редактора

dr. **J. Telak**

dr. **O. Galarowicz**

д-р техн. наук **Гацук П.М.**

д-р техн. наук **Гудим В.І.**

д-р техн. наук **Гуліда Е.М.**

д-р техн. наук **Ковалишин В.В.**

д-р психол. наук **Кривошшина О.А.**

д-р с.-г. наук **Кузик А.Д.**

д-р хім. наук **Михалічко Б.М.**

д-р техн. наук **Семерак М.М.**

канд. техн. наук **Башинський О.І.**

канд. техн. наук **Кравець І.П.**

канд. техн. наук **Луц В.І.**

канд. техн. наук **Маладика І.Г.**

канд. техн. наук **Пархоменко Р.В.**

канд. екон. наук **Повстин О.В.**

канд. техн. наук **Ренкас А.Г.**

канд. техн. наук **Удянський М.М.**

**ОРГАНІЗАТОР
ТА ВИДАВЕЦЬ**

Львівський державний університет
безпеки життєдіяльності

**Технічний редактор,
комп'ютерна верстка
Друк на різнографі**

Хлевной О.В.
Трачук О.В.

Відповідальний за друк Фльорко М.Я.

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ: ЛДУ БЖД, вул. Клепарівська, 35,
м. Львів, 79007

Контактні телефони: (032) 233-24-79,
тел/факс 233-00-88

E-mail: *ldubzh.lviv@mns.gov.ua*

Пожежна та техногенна безпека. Теорія, практика, інновації: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції – Львів : ЛДУ БЖД, 2016. – 635 с.

Збірник сформовано за науковими матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції «Пожежна та техногенна безпека. Теорія, практика, інновації» – представників різних країн, міністерств і відомств з проблемних питань в галузі технічних наук

Збірник містить матеріали таких тематичних секцій:

- I секція – Адміністративно-правові та економічні аспекти пожежної та техногенної безпеки;
- II секція – Пожежна та техногенна безпека будівель, споруд і об'єктів різного призначення. Засоби й методи підвищення вогнестійкості будівельних матеріалів і конструкцій;
- III секція – Пожежна та техногенна безпека електроустановок і електрообладнання. Автоматичні засоби запобігання та ліквідації надзвичайних ситуацій;
- IV секція – Прикладні аспекти застосування хімічних речовин і матеріалів у сфері пожежної та техногенної безпеки;
- V секція – Організація проведення аварійно-рятувальних робіт та гасіння пожеж;
- VI секція – Технічне забезпечення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт;
- VII секція – Когнітивні реакції ліквідаторів надзвичайних ситуацій під впливом високих температур;
- VIII секція – Соціальні аспекти та гуманітарні засади підготовки фахівців для ДСНС у вищих навчальних закладах.

© ЛДУ БЖД, 2016

Здано в набір 01.10.2016. Підписано до друку 13.10.2016. Формат 60x84^{1/3}. Папір офсетний. Ум. друк. арк. 39,2. Гарнітура Times New Roman. Друк на різнографі. Наклад: 100 прим.

Друк: ЛДУ БЖД
вул. Клепарівська, 35, м. Львів, 79007.

За точність наведених фактів, економіко-статистичних та інших даних, а також за використання відомостей, що не рекомендовані до відкритої публікації, відповідальність несуть автори опублікованих матеріалів. При передрукуванні матеріалів посилення на збірник обов'язкове.

В.В. Чернецький, М.Р. Михайлишин ДИНАМІКА ТЕПЛОВИХ ПРОЦЕСІВ У ВЕРТИКАЛЬНИХ СТАЛЕВИХ РЕЗЕРВУАРАХ.....	522
---	-----

СЕКЦІЯ 8

СОЦІАЛЬНІ АСПЕКТИ ТА ГУМАНІТАРНІ ЗАСАДИ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ДЛЯ ДСНС У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

С. М. Вдович ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ РИС МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У ПРОЦЕСІ ГУМАНІТАРНОЇ ПІДГОТОВКИ.....	524
Л. О. Вербицька ДОТРИМАННЯ МОВНОЇ НОРМИ ЯК ОСНОВА ЗРАЗКОВОГО МОВЛЕННЯ ОФІЦЕРА ДСНС (НА МАТЕРІАЛІ ТЕЛЕІНТЕРВ'Ю).....	527
О.М. Вознюк, А.Б. Поцелуйко ФІЛОСОФСЬКИЙ АСПЕКТ ОСВІТИ У НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ.....	531
В.В. Грицанюк ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДЛЯ РОБОТИ З ДІТЬМИ-СИРОТАМИ.....	533
О.М. Дулгерова ФОРМУВАННЯ МОРАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ ТА ПРОФЕСІЙНО-ВОЛЬОВИХ ЯКОСТЕЙ У МАЙБУТНІХ РЯТУВАЛЬНИКІВ.....	535
М.Ю. Іванченко ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІ СТУДЕНТІВ ТЕХНІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ.....	538
Н.О. Капітан МОРАЛЬНА ЗРІЛІСТЬ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ПОЖЕЖНО-РЯТУВАЛЬНОЇ СЛУЖБИ.....	541
Л.Д. Кизименко, Л.В. Варунків ПРИРОДЖЕНІ РИСИ ОСОБИ ЯК ДЕТЕРМІНАНТИ ЇЇ ПОВЕДІНКИ В ЕКСТРЕМАЛЬНИХ СИТУАЦІЯХ.....	544
О.А. Кривошишина, В.О. Геролінська ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ АДАПТАЦІЇ СТУДЕНТІВ – ПЕРШОКУРСНИКІВ ДО УМОВ НАВЧАННЯ У ВНЗ.....	547
О.А. Кривошишина, М. Данилик ЕМПІРИЧНИЙ АНАЛІЗ РОЗВИТКУ ПСИХОЛОГІЧНИХ СКЛАДОВИХ СРУКТУРИ ХУДОЖНЬО-ОБДАРОВАНОЇ ОСОБИСТОСТІ.....	549
О. А. Кривошишина, О.О. Данилюк СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ НАСЛІДКИ НАСИЛЛЯ НА ДІТЬМИ В СІМ'Ї.....	552
О.А. Кривошишина, Ю.І. Максимець ПРОСТОРОВИЙ ІНТЕЛЕКТ У СИСТЕМІ СУМІЖНИХ ПСИХОЛОГІЧНИХ ПОНЯТЬ.....	555
О. А. Кривошишина, Є. В. Порядін ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ РОЗВИТКУ ОСОБИСТІСНИХ ХАРАКТЕРИСТИК ОБДАРОВАНОЇ ОСОБИСТОСТІ В ЮНОСТІ.....	558
О.А. Куций ОКРЕМІ ІДЕЇ З УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ НАВЧАННЯ, ПІДГОТОВКИ ТА КАР'ЄРНОГО ЗРОСТАННЯ ПЕРСОНАЛУ ДСНС УКРАЇНИ.....	561
М.М. Лабач РІВЕНЬ МОВНОЇ СВІДОМОСТІ В СТУДЕНТСЬКОМУ СЕРЕДОВИЩІ ЯК ПОКАЗНИК МОВНОГОВИХОВАННЯ.....	564
Р.В. Лаврецький, М.Я. Нагірняк ЛІДЕРСЬКІ РИСИ КЕРІВНИКА ПІДРОЗДІЛУ ДСНС.....	567
В. М. Логвиненко РОЗВ'ЯЗАННЯ ПРОБЛЕМИ СЕНСУ ЖИТТЯ ЯК ДЕТЕРМІНАНТА ЕФЕКТИВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ФАХІВЦЯ ДСНС.....	570
А. Ф. Лозинський СОЦІАЛЬНІ АСПЕКТИ ДОПОМОГИ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯМ У РОКИ ПЕРШОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ.....	572
А. В. Литвин, Л. А. Руденко ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ПІДГОТОВКИ РЯТУВАЛЬНИКІВ ДСНС УКРАЇНИ.....	575

**СОЦІАЛЬНІ АСПЕКТИ ТА ГУМАНІТАРНІ ЗАСАДИ
ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ДЛЯ ДСНС
У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ**

УДК 378

*С. М. Вдович, канд. пед. наук, ст. наук. співробітник
(Львівський державний університет безпеки життєдіяльності)*

**ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ РИС
МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У ПРОЦЕСІ
ГУМАНІТАРНОЇ ПІДГОТОВКИ**

Навчаючись у вищому навчальному закладі, майбутній фахівець здобуває відповідні знання у певній галузі науки та виробництва, набуває необхідних професійних умінь і навичок. Не менш важливим у навчально-виховному процесі є формування професійних рис, які в майбутньому сприятимуть успішному виконанню посадових обов'язків. Як зазначає О. Коломієць, «якісні зміни у змісті освіти зумовили й нові вимоги до професійних та особистісних рис майбутнього фахівця, визначальними характеристиками повинні стати не спеціальні знання, уміння й навички, а особистісні риси, які допоможуть йому усвідомити людський сенс, місце і роль своєї діяльності у межах суспільного цілого. Йдеться, зокрема, про інтелектуальну компетентність, ініціативу, самоорганізацію, саморегуляцію, які мають допомогти в роботі над міждисциплінарними проектами, спілкуванні в інтернаціональному колективі, переоцінці накопиченого досвіду, аналізі своїх можливостей» [5].

Сучасне суспільство характеризується як технократичне. Для технократичного мислення «просто не існує категорій моральності та совісті; відсутнє усвідомлення відповідальності та почуття провини» [3]. На думку І. Зязюна, технократизм – це завжди антикультура, оскільки він руйнує людину, натомість справжня культура спрямована на її розвиток [4].

Важливу роль у подоланні технократизму відіграє гуманітарна підготовка майбутніх фахівців та гуманітаризація навчально-виховного процесу загалом.

Проблеми гуманізації, гуманітаризації та гуманітарної підготовки майбутніх фахівців досліджували багато вчених-педагогів (В. Андрущенко, Г. Балд, М. Берулава, В. Бондаренко, С. Гончаренко, Р. Гуревич, Е. Зєєр, І. Зязюн, Е. Лузік, Ю. Мальований, А. Маслоу, К. Роджерс, О. Романовський та ін.).

За С. Гончаренком, гуманітарна освіта – це «сукупність знань у галузі соціально-гуманітарних наук і пов'язаних із ними практичних навичок і вмінь. Гуманітарна освіта – важливий засіб формування світогляду, відіграє велику роль у загальному розвитку людей, в їхньому розумовому й моральному вихованні» [1, с. 77]. Загальну гуманітарну освіту дають і більшість середніх спеціальних навчальних закладів.

Поряд із поняттям «гуманітарна освіта» вживають і поняття «гуманітарна підготовка». На нашу думку, якщо говорити про професійну освіту будь-якого фахівця негуманітарної сфери, то доцільніше використовувати термін «гуманітарна підготовка». Гуманітарна підготовка (так само, як природничо-математична, фізична, загальнотехнічна, професійно-теоретична і професійно-практична) є складовою професійної освіти майбутнього фахівця.

Вивчення гуманітарних дисциплін розвиває мислення людини, формує її світогляд. Гуманітарна підготовка покликана виховувати особистість, розвивати її інтелектуально-творчий потенціал, самостійність, активність, критичне мислення, а також формувати її моральні риси. ПТНЗ повинні готувати не лише висококваліфікованих фахівців, а й освічених, розвинутих, культурних, моральних людей.

Гуманітарна підготовка – це фундамент, на якому будується людська особистість. Поєднання гуманітарної підготовки з професійною кваліфікацією майбутніх фахівців – одна з найактуальніших проблем діяльності будь-якого професійного навчального закладу, в тому числі професійно-технічного.

Метою гуманітарної підготовки у професійному навчальному закладі повинні бути виховання особистості професіонала, здатного самостійно мислити і приймати нестандартні рішення, вільно орієнтуватися не лише у професійних питаннях, а й у складних проблемах суспільного й особистісного життя; формування відповідального ставлення до оволодіння професійними знаннями, свідомої потреби в самовдосконаленні, підвищенні рівня професійної майстерності; розвиток у майбутніх фахівців високої культури, поваги до законів України та правил поведінки; формування національної свідомості особистості, почуття національної гідності та самоповаги, поваги до традицій і звичаїв українського народу; розвиток ерудиції та комунікативних здібностей; формування естетичних поглядів, інформаційної компетентності, а також толерантності, правової свідомості майбутніх фахівців.

Слід зазначити, що у професійних навчальних закладах пріоритетною є професійна підготовка. Гуманітарна підготовка часто-густо вважається другою, а інколи й зовсім нехтується. Як зазначає О. П. Прокопова, нині спостерігається «поступове й постійне «витискання» з підготовки фахівців гуманітарної складової. Результатом такого процесу стала нездатність багатьох фахівців своєчасно реагувати на суспільні зміни, розуміти проблеми, що виникають у світі, та шукати шляхи їх вирішення» [6]. Крім цього, постійно скорочується кількість годин, відведених на предмети гуманітарного циклу, вони викладаються ізольовано один від одного, що, зважаючи на перевантаження учнів ін-

шими предметами зі спеціальності, зводить ефективність гуманітарної підготовки до мінімуму та не забезпечує цілісної системи гуманітарних знань, а отже, професійної культури майбутнього фахівця.

Однак гуманітарна складова професійної освіти в сучасних професійних навчальних закладах покликана забезпечити підготовку фахівця високої гуманістичної свідомості, що усвідомлює значення впровадження нових технологій у виробничій сфері та несе відповідальність за їх наслідки для суспільства.

Викладання гуманітарних дисциплін повинно бути професійно спрямованим, їх зміст і форми вивчення потребують оновлення. Основними елементами гуманітарної підготовки є: світоглядно-філософська, соціально-політична та соціологічна підготовка; історична, культурологічна та філологічна підготовка; українознавча підготовка; еколого-природнична, політологічна й економічна підготовка; правова освіта; психолого-педагогічна підготовка; етична та естетична освіта; система знань і навичок [2].

Таким чином, у формуванні професійних рис майбутніх фахівців важливу роль посідає гуманітарної підготовка та гуманітаризація навчально-виховного процесу загалом.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гончаренко С. У. Гуманітарна освіта // Гончаренко С. У. Український педагогічний словник. – К. : Либідь, 1997. С. 77.
2. Гуманітарна освіта в системі підготовки інженерних кадрів: сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://er.nau.edu.ua/bitstream/NAU/9383/1/13.pdf>
3. Зинченко, В. П. Рассудок и разум в контексте развивающего образования // Вестник Российского университета дружбы народов, серия Философия. – 2009. – №2. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ippd.ru/resources/library?file=515>
4. Зязюн, І. А. Людина в контексті гуманітарної філософії / Іван Андрійович Зязюн // Професійна освіта: педагогіка і психологія : Українсько-польський журнал / за ред. І. Зязюна, Т. Левовицького, Н. Ничкало, І. Вільш. – Ченстохова – Київ : Видавництво Вищої Педагогічної школи у Ченстохові, 1999. – Вип. 1 – С. 323-333.
5. Коломієць О. Гуманітарні основи сучасної системи освітньо-професійної підготовки майбутнього фахівця / Олена Коломієць // Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету. – 2013. – Ч. 1. – С. 108-116. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/znpudpu_2013_1_16.pdf
6. Прокопова О. П. Вивчення гуманітарних дисциплін у формуванні майбутніх фахівців (інженерів-механіків). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ippobuk.cv.ua/index.php?option=com_jalendar&view=articles&year=2015&month=10&day=5/